

KDE SÍDLÍ BŮH ČTENÁŘŮ?

Jasov, nenápadná obec zhruba se třemi a půl tisíce obyvatel, dýchá stoickým klidem. I přesto necelých třicet kilometrů západně od Košic objevíte dva skvosty. Jeden v podzemních dutinách a druhý s dotykem království nebeského.

Text: *Pavla Apostolaki / Slovensko*

V nejvýchodnějším výběžku Slovenského krasu vstupujeme do útrobu země. Ze 7000 známých podzemních dutin na Slovensku patří Jasovská jeskyně k nejkrásnější, k nejdéle zpřístupněným a k nejméně navštěvovaným. V masivu Jasovské skály ji vykotlala řeka Bodva. V pěti podlažích spojených vertikálními komínky vytvořila fascinující přírodní scenerii. Sluj, která byla osídlena již v neolitu, poskytovala útočiště vesničanům

při vpádech Tatarů, Turků nebo během druhé světové války. Dodnes je zřetelná jídelna a ložnice pro několik desítek lidí. Uprchlíci si tak v prostředí s 90–98procentní vlhkostí nevědomky užívali speleoterapie. Tedy mikroklimatu jeskynního systému, jež v současnosti pomáhá léčit onemocnění dýchacích cest pacientům z nedalekých lázní Štós.

Představený řádu premonstrátů Alois Richter nechal jeskyni v roce 1846 zpřístupnit pro veřejnost.

NA CHUŤ I PRO RADOST

► Součástí klášterního areálu je i velká barokní zahrada se skleníkem, rozdělená na zelenářskou, ovocnářskou a okrasnou s cizokrajnými dřevinami. Jedna z nich uvízla i před kostelem sv. Jana Křtitele: dvě stě let stará sekvoj s obvodem kmene 13,5 m.

► Návštěvu kláštera si však domluvte předem na e-mailu opatstvojasov@centrum.sk

Během prohlídky upoutají vaši pozornost pagodové stalagmity, zkamenělé vodopády a brčkovité stalaktity visící ze stropu. Jeskyně, jež byla zařazena do Seznamu světového přírodního dědictví UNESCO, také může významně zasáhnout do vašeho osudu. Pokud pohlédnete do zdejší Studny lásky, do roka se buď vdáte, oženíte, nebo rozvedete.

Božské podnikání

Tři sta šedesát pět oken jako dní v roce, dvanáct velkých komínů představujících měsíce a čtyři vstupní brány symbolizující roční období. Tak ojedinělou architekturou se pyšný premonstrátský Jasovský klášter. Obklopený zelenou oázou Slovenského rudohoří tvořil od konce 17. století významné centrum uherské župy Abov. „Bílí bratři“ se v duchu řádového hesla „Připravení ke každému dobrému dílu“ kromě kněžských povinností

věnovali i hornictví, lesnictví a zemědělství. A to s takovou vervou, že na konci 19. století patřili mezi významné podnikatele. V Jasově provozovali manufakturu (vyráběli kachličky a trubky), cihelnu, tiskárnu, pamí pilu a vlastní elektrárnu. Pronajímali huť na zpracování rud a výrobu kovů, rudné doly, kamenolom s těžbou mramoru, hamr a mlýny. Pěstovali zeleninu, ovoce a vinnou révu. V roce 1950, během Akce K, byl ale klášter spolu s ostatními v celém Československu násilně zrušen a řeholní bratři byli internováni do uranových dolů v Jáchymově. Komunisté využili Jasov jako sběrné místo pro kněze, jeptišky, později v něm zřídili ústav pro hluchoněmé a mentálně postižené,

Klášter v Jasově stojí na dřevěných pilotech, všude pod ním jsou mokřady.

o které se staraly řádové sestry. Celý komplex chřádl čtyřicet let, než se do něj premonstráti vrátili. Dnes soubor budov obývají pouze tři osoby: opat a dva kněží.

„Od středověku sídlilo v Abově převážně uherské, posléze maďarské obyvatelstvo, jsme totiž jen dvacet kilometrů od státních hranic,“ říká Jozef Maurský, náš průvodce v klášteře. „Proto opat sloužil mše v chrámu sv. Jana Křtitele i v maďarštině.“

Centrála inteligence

Když „bůh čtenářů“ přemýšlel nad tím, kam zabodne svůj prst, rozhodl se pro Jasov. Řeholní kanovníci totiž zakládali školy, učili a podporovali vědu. Až do zrušení řádu císařem Josefem II. v roce 1787 nashromáždili úctyhodných 240 000 knih. Z tohoto počtu zbylo v klášteře jen přibližně 90 000 svazků. Zbytek padl za obět zlodějům, ničivé zkáze nebo byl převezen do biblioték v Bratislavě, Martině či v Košicích. Přesto zdejší „osvězovna duše“ patří k nejkrásnějším a největším knihovnám na Slovensku. Teologické, filozofické, přírodovědné, zeměpisné a historické spisy tu jsou hlavně v latině, němčině a maďarštině. ◀

PODNÁJEMNÍCI S KŘÍDLY

► Jasovská jeskyně patří k nejvýznamnějším zimovištím devatenácti druhů netopýrů na Slovensku. Až šest set jedinců visí ve skalních puklinách Starého vchodu. Savci, již vynikají akrobatickým letem o rychlosti 20–50 kilometrů za hodinu, na léto změň svůj apartmán a přestěhují se do podkrovní Jasovského kláštera. Zde se pak odehrávají i milostné hrátky, které posléze potvrdí i netopýří plody lásky. Když ale březí samičce nevyhovují podmínky, pozastaví vývoj embrya a odloží jej i s porodem na příznivější období.

Foto: Profimedia.cz